

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

HØGHOLT

HJØRRING KOMMUNE

Besigtigelsesdato:
Besigtiget af:
Journalnummer:

16.05.2011
Nanna Secher Larsen
2011-7.82.07/860-0001

Kommune:
Adresse:
Betegnelse:
Fredningsår:
Omfang:

Hjørring Kommune
Hørnestevej 130, 9870 Sinddal
Høgholt
1988
*Hovedbygningen med tårn og
sidefløje samt gårdspladsen og
vejdæmning med balustrader
(1850-90). F. 1988.**

BYGNINGSBESKRIVELSE

Høgholts hovedbygning ligger på et gammelt voldsted, nord for Møllesøen, der er forbundet med delvist vandfyldte grave, som omgiver borgbanken. Ad en vejdæmning når man den trefløjede hovedbygning, der ligger omkring en pigstensbelagt gårdsplads.

Hovedbygningen består af en grundmuret, hvidkalket hovedfløj i to etager, der er forbundet med en sidelænge mod vest og en tværlænge mod øst, disse længer er en etage høje. Alle tre bygninger står på en sorttjæret sokkel, murværket er hvidkalket og de bærer heltag af røde vingeteg. Alle bygninger prydes af en hovedgesims med tandsnit. Hovedfløjen bærer tre symmetrisk placerede skorstene med sokkel og krave, mens sidelænge og tværlænge hver har en skorsten med sokkel og krave. Hovedfløjens gårdfacade har en kordongesims mellem stue- og første etage og alle vinduer er ældre, småsprossede korspostvinduer. Hoveddøren er en tofløjet og har fyldingsdør, der indrammes af to murede pilastre. Midt for hovedfløjens gårdside står et rundt, grundmuret trappetårn med spidst, kobberinddækket tag. Tårnet er opført i rød, blank mur og er nederst prydet med et vandret bånd i murværket, og dernæst to rækker murede blændarkader samt en muret gesims under tagskægget. På hovedfløjens haveside er de seks midterste fag let fremhævet og prydet med en kordongesims mellem stue- og første etage. I vestgavlen sidder to vinduer i loftetagen samt to nyere havedøre i stueetagen.

Den vestre sidelænge, der afgrænser gårdspladsen mod vest, har en tandsnitprydet frontkvist med loftluge midtfor. Herunder sidder en tofløjet fyldingsdør. Til højre herfor er tre nyere, buede garageåbninger og i længens sydlige del er en grønmalet indgangsdør. Vinduerne i denne længe er enten et- eller tofløjede småsprossede vinduer. Tværlængen er opført ligesom de øvrige længer, dog er alle vinduer både mod gård og have småsprossede korspostvinduer.

Den pigstensbelagte gårdsplads og vejdæmningen over den gamle voldgrav.

I hovedfløjens indre er der indrettet et køkken i stueetagens vestlige del. Den øvrige del af hovedfløjen optages fløjen af en stor gennemlyst stue, et trapperum, samt en stor spisestue, der vender mod haven, her er flere ældre overflader og bygningsdetaljer bevaret, eksempelvis fyldingsdøre, gerichter, paneler og stuk. Mod gårdsiden er der indrettet stue i det tidligere trappetårn og hall med hovedtrappe til første sal. Tværlængen er indrettet med store repræsentative stuer, hvor der er bevaret ældre overflader i form af mønsterparketgulv, fod- og brystningspaneler, fyldingsdøre, gerigter og fordakninger, stukkatur samt en stor kakkelovn. Hovedfløjens første etage præges af en gang langs havesiden og herfra er der adgang til en række rummelige værelser, der vender mod gårdspladsen. Der er bevaret ældre overflader som fyldingsdøre, gerigter, plankegulve og enkle stukprofiler. Loftet over hovedfløjen og tværlængen står uudnyttet. I kælderen under hovedfløjen ses det gamle fundament af marksten, og der er bevaret ældre klinkegulve. Ligeledes er det gamle centralvarmefyr fra 1887 bevaret. I trappetårnets nederste del kan man se de nederste trin af den oprindelige vindeltrappe.

Den vestre længe er indrettet til garage og to lejligheder, der er præget af nyere installationer og overflader.

— BYGNINGSHISTORIE

Høgholt blev gjort til hovedgård omkring 1561 af Gregers Ulfstand og Karin Banner, indtil da havde den været en gård under den tidligere herregård Nejest. Hovedbygningen på voldstedet bestod da af to bindingsværkslænger, en hovedlænge i to stokværk over en kælder og en nordlig udløberfløj i et stokværk i henholdsvis et og to stokværk. Senere blev trappetårnet med vindeltrappe, der forbandt de to etager opført. I 1662 blev der tilføjet sidelænger af bindingsværk i et stokværk. Igennem tiden blev bindingsværket enten skalmuret eller udskiftet til grundmur.

I 1865 blev gården købt af Ferdinand Tutein, der påbegyndte en større ombygning af hovedbygningen. Hovedfløjen blev på dette tidspunkt helt grundmuret og blev tillige forhøjet til den nuværende højde. Ved arkitekt Fritz Uldall blev tårnet afrenset for kalk, ommuret og forhøjet samt fik kobbertag, ligesom den indre vindeltrappe blev sløjfet og ændret til stue og værelse. Endelig blev der tilføjet en tværlænge på hovedlængens vestgavl, der blev indrettet med tre stuer. I 1886-1892 blev avlsgården og hovedbygningens vestlige sidelænge opført ved arkitekt F. Haugaard Hansen. I 1900-tallets anden halvdel blev der sat to korspostvinduer i tværløjens sydgavl.

I 1990 blev hovedfløjens tag og vinduer restaureret. Sidelængen, der tidligere havde rummet værelser til tjenestefolkene blev i 1998-99 indrettet til to lejligheder samt en garage.

Hovedfløjen blev i 2000-2002 gennemgribende restaureret og moderniseret. Her blev blandt andet flere plankegulve udskiftet og nye fyldingsdøre lavet efter de gamle forlæg. En væg ved tårnet blev flyttet, så der blev en ny hall og den gennemlyste stue blev større. Hallen fik ligeledes nyt marmorgulv. I tværfløjen blev der i en stue lavet nye brystningspaneler efter gamle forlæg. Efter 2002 blev bygningen rettet op og pigstensbelægning og vejdamning restaureret.

KILDER

Danske Slotte og herregårde, tredje bind; København 1943; Hal Koch: Børglum Kloster, p.411-418

Danske Slotte og herregårde, tiende bind; København 1966; S. Nygård: Høgholt, p.215-226

Jerk, Flemming: *Herregårde i Danmark, Jylland*, Gyldendal, København 1980, p.130-131

MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi ved Høgholt knytter sig til hovedbygningens beliggenhed på et gammelt voldsted omgivet af grave og møllesø, hvor særlig hovedfløjen fra nord ses liggende højt og prægtigt over Møllesøen. Møllesøen er blevet retableret omkring 2005 efter at have været tørlagt siden 1800-tallets slutning. Hertil kommer, at gårdspladsen og den pigstensbelagte vejdamning med balustrader sammen med hovedbygningen er med til at fastholde herregårdens autentiske og kulturhistoriske udtryk.

Hovedbygningens beliggenhed på voldstedet med Møllesøen i forgrunden.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi ved Høgholt knytter sig i det ydre til hovedbygningens beliggenhed på et voldsted, der vidner om, at stedet tidligere har fungeret som en befæstet bolig. Tårnet fortæller dels om byggeskikken i renæssancen, hvor trappeforbindelsen mellem etagerne ofte placeredes uden for selve bygningskroppen, og samtidig er tårnets middelalderprægede ombygning et godt eksempel på herregårdsbyggeriet i det 1800-tallets anden halvdel, hvor man på historicistisk vis nyfortolkede middelalderens stilarter.

I det indre knytter den kulturhistoriske værdi sig særligt til ombygningen af hovedfløjens indre fra 1800-tallets anden halvdel. Her er særlig tværfløjens repræsentative og højloftede stuer indrettet med gulve, døre og indfatninger, der viser historicismens forkærlighed for detaljeret forarbejdning og eksklusive materialer. I modsætning hertil står første etage, der rummede familiens private værelser og her er den enkle, praktiske plan med værelserne langs en langsgående gang endnu er bevaret. Også i kælderen fortæller fyrkedlen om de tidlige stadier i centralvarmesystemets historie.

Det gamle trappetårn er ombygget i historicistisk stil.

Hertil kommer at de kraftige markstensfundamenter og de bevarede dele af trappetårnets vindeltrappe, vidner om bygningens oprindelse i senmiddelalderen.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi ved Høgholt knytter sig i det ydre til de enkelte bygningers rene geometriske former, der indbyrdes er sammensat til et harmonisk anlæg. Enkeltheden og harmonien fastholdes endvidere af bygningskroppenes gedigne og traditionelle materialer, hvor kun enkle elementer som hovedgesimser, kordongesimser og hovedfløjens let fremhævede midterfag mod haven udgør bygningernes nedtonede og elegante dekoration.

I det indre knytter den arkitektoniske værdi sig særligt til tværføjens stuer indrettet i historicistisk stil, hvor den store lofthøjde, mønsterparketgulve, brystningspaneler, detaljerige fyldingsdøre med fordakninger samt en stor kakkelovn med rigt detaljerede, reliefprægede kakler giver disse rum et overdådigt og herskabeligt præg. Hertil kommer de bevarede ældre døre, stuk og paneler i de øvrige stuer og værelser, der er med til at fastholde den autentiske, historiske stemning i det indre.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I Høgholts ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til hovedbygningens opbygning i en toetages hovedfløj med side- samt tværlængde i en etage, den taktfaste vinduesrytme, det traditionelle materialevalg, farvesætningen samt bygningernes ubrudte tagflader. Hertil kommer alle ældre detaljer, herunder de ældre vinduer og fyldingsdøre.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til de bevarede dele af den ældre plan med repræsentative stuer i hovedfløj og tværlængde samt fordelingsgang med værelser på første etage. Hertil kommer alle ældre detaljer, herunder parketgulve, fyldingsdøre, gerichter, fordakninger, fod- og brystningspaneler, stuk, de ældre kakkelovne samt den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet.